

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 718/18
Podgorica, 31.12.2018.godine
DK/DK

Na osnovu člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore¹, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore nakon završenog postupka po pritužbi g-XXXX iz Podgorice, daje sljedeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1. Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, prispjela je pritužba g-đe XXXXX iz Podgorice, koja se odnosila na Sud za prekršaje u Podgorici zbog nepostupanja i odugovlačenja postupaka u predmetima rodno zasnovanog nasilja.

2. Iz pritužbe i cjelokupne prispjele dokumentacije proizilazi da podnositeljka pritužbe sa svojim suprugom ima skladne odnose i sa njim ima petoro djece od kojih jedno sa cerebralnom paralizom, međutim već tri godine trpi nasilje od strane svekra – QQQ, svekrve – YYY, djevera – WWW i jetrve – ŽŽŽŽ, što potvrđuje rješenjem Suda za prekršaje u Podgorici PP.br.10994/18-21 od 05.08.2018. godine i rješenjem Suda za prekršaje u Podgorici PP.z.m.2/18-7 od 28.08.2018. godine.

3. U odnosu na nepostupanje Suda za prekršaj ističe da se vodilo i vodi više postupaka ali da pojedini postupci neopravdano dugo traju pri čemu nije navela pod kojim se poslovnim brojevima vode ti postupci, kao i da nakon okončanja pojedinih postupaka nasilje je postaje veće.

¹("Službeni list Crne Gore", br. 042/11, 032/14 i 21/17).

II ISPITNI POSTUPAK

4. Postupajući po ovoj pritužbi, u cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je u skladu sa odredbom člana 35 Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, zatražio izjašnjenje na navode pritužbe od Suda za prekršaje u Podgorici.

5. Sud za prekršaje u Podgorici ističe daje provjerom kroz službenu evidenciju tog Suda, utvrđeno je da su pred timsudom vođeni/vode se postupci pod sljedećim poslovnim oznakama: PP pr.2/18-7, PP br. 3184/18-7, PP br. 3185/18-27, PP br. 8 645/18-19, PP br. 10994/18-21 i PP br. 11545/18-6.

6. Uvidom u spise predmeta PP br. 2/18-7 je utvrđeno da je XXXX iz Podgorice, kojoj po rješenju Osnovnog suda u Podgorici Bpp. br. 123/18; Su VII br.117/18 od 11.05.2018. godine besplatnu pravnu pomoć pruža WW, advokat iz Podgorice. Ista je podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv ŽŽŽŽŽ iz Podgorice, zbog prekršaja iz čl. 36. st. 1 tač. 3 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, gdje je predloženo da se donese rješenje kojim se zabranjuje ŽŽŽŽŽ i WWWW podnositeljki prijave i njenoj porodici da prilaze na udaljenosti od 50 metara radi izbjegavanja konfliktnih situacija. Sutkinja QQ je donijela rješenje PP zm2/18-7 od 28.05.2018. godine kojim je ŽŽŽŽŽ iz Podgorice izrečena zaštitna mjera zabrana približavanja jetrvi XXXXX na udaljenosti od 50m u trajanju 60 dana, shodno čl. 22 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i ista zaštitna mjera se ima izvršiti u roku odmah. Navedeno rješenje je postalo pravosnažno dana 07.06.2018. godine.

7. Takođe, navedeni spisi su sastavni dio spisa predmeta PP br.3184/18-7 u kom će se odlučivati po prethodno pomenutom zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, a gdje se uvidom u Zapisnik o pretresu utvrdilo da je pretres održan dana 12.06.2018. godine u 16,25 časovana koji se okrivljena ŽŽŽŽŽŽŽ nije odazvala, a iz dostavnice se utvrđuje da joj poziv nije uručen - nepoznata na adresi. Pretres je odložen za 08.10.2018. godine, pa za 16.11.2018. godine.

8. U predmetu PP br. 3185/18-27 MUP, Uprava policije - Centar bezbjednosti Podgorica, Odjeljenje bezbjednosti kriminalističke policije, Stanica kriminalističke policije za suzbijanje krvnih delikata i nasilja u porodici podnijela je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka Br. 03/1-192 od 14.03.2018. godine, protiv ŽŽŽŽŽŽŽ iz Podgorice zbog prekršaja iz čl. 36 st. 1 tač. 3 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Postupajući sudija u ovom predmetu, Krunoslav Obradović, je donio rješenje 17.10.2018. godine, kojim je okrivljena XXXX oglašena krivom i izrečena joj je uslovna osuda u trajanju od 10 (deset) dana i istovremeno određeno da se ova kazna neće izvršiti, ukoliko okrivljena u roku od 4 (četiri) mjeseca, od dana pravosnažnosti ovog rješenja ne učini novi prekršaj.

9. MUP, Uprava policije, Centar bezbjednosti Podgorica, Odjeljenje bezbjednosti kriminalističke policije, Stanica kriminalističke policije za suzbijanje krvnih delikata i nasilja u porodici podnijela je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka Br. 03/1-448 od 20.06.2018. godine protiv XXXXX zbog prekršaja iz čl. 36 st. 1 tač.2 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, a po kom su pred ovim Sudom formirani spisi predmeta poslovnice oznake PP br.8645/18-19. U navedenom predmetu postupajuća sutkinja YY je donijela rješenje 25.10.2018. godine kojim je okrivljena XXXX oslobođena krivice za prekršaj koji joj je zahtjevom bio stavljen na teret, a koje rješenje je u međuvremenu postalo pravosnažno.

10. Takođe, uvidom u spise predmeta PP br. 10994/18-21, utvrđeno je da je MUP, Uprava policije, Centar bezbjednosti Podgorica, Odjeljenje bezbjednosti kriminalističke policije, Stanica kriminalističke policije za suzbijanje krvnih delikata i nasilja u porodici podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka Br. 03/1-569 od 05.08.2018. godine protiv okrivljenog WWWWW iz Podgorice, zbog prekršaja iz čl. 36 st. 1 tač. 2 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. U navedenom predmetu postupajuća sutkinja QQ je donijela rješenje 05.08.2018. godine kojim je okrivljenom WWWWW izrečena uslovna osuda kojom je istovremeno utvrđena kazna zatvora u trajanju od 15 dana, s tim što se ista neće izvršiti, ukoliko okrivljeni u roku provjeravanja od 6 mjeseci, po pravosnažnosti rješenja ne učini novi prekršaj. Okrivljeni je obavezan i da na ime troškova prekršajnog postupka uplati iznos od 30,00 eura. Navedeno rješenje je postalo pravosnažno dana 19.10.2018. godine.

11. Na kraju, uvidom u spise predmeta PP br. 11545/18-6 utvrđeno je da je MUP, Uprava policije, Centar bezbjednosti Podgorica, Odjeljenje bezbjednosti kriminalističke policije - Stanica kriminalističke policije za suzbijanje krvnih delikata i nasilja u porodici podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka Br. 03/1-602 od 15.08.2018. godine protiv okrivljene ŽŽŽŽŽ zbog prekršaja iz čl. 36 st. 1 tač.2 i 3 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Uvidom u Zapisnik o glavnom pretresu proizilazi da je pretres bio 18.10.2018. godine u 09,00 časova na koji je pristupio predstavnik podnosioca zahtjeva Snežana Zekić, ali da nije pristupila okrivljena ŽŽŽŽŽ, koja nije uredno obaviještena, jer je nepoznata na adresi kako je konstatovano na povratnici. Naredni pretres je zakazan za 23.11.2018. godine u 08,40 časova. Prema posljednjim informacijama kojima raspolaže Zaštitnik ovaj predmet je u žalbenom postupku.

III ČINJENIČNO STANJE

12. Po sprovedenom ispitnom postupku utvrđeno je sljedeće činjenično stanje:

Uvidom u izjašnjenje Suda za prekršaje u Podgorici pred tim sudom vođeni/vode se postupci pod sljedećim poslovnim oznakama: PP br.2/18-7, PP br. 3184/18-7, PP br. 3185/18-27, PP

br. 8645/18-19, PP br. 10994/18-21 i PP br. 11545/18-6 sa pojašnjenjima o fazi i statusu kako je to bliže opisano u stavovima 4-12 ovog akta.

IV RELEVANTNO PRAVO

13. Ustav Crne Gore (2007) u članu 32 propisuje: „Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom“.

14. Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (2011) u članu 2 propisuje:

“Konvencija se odnosi na sve vidove nasilja nad ženama, uključujući nasilje u porodici, koje žene pogađane srazmjerno u odnosu na muškarce.

Ova Konvencija u čl.3 pored ostalog propisuje:

U svrhu ove Konvencije:

- a. “nasilje nad ženama” smatra se kršenjem ljudskih prava i oblikom diskriminacije žena i označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerovatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu;
- b. “nasilje u porodici” označava sva djela tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u porodici ili domaćinstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, nezavisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom...”

Ista Konvencija u članu 7 propisuje:

“1. Članice će preduzeti neophodne zakonodavne ili druge mjere za usvajanje i primjenu djelotvornih, sveobuhvatnih i koordinisanih državnih politika koje obuhvataju sve relevantne mjere za sprečavanje i borbu protiv svih vidova nasilja obuhvaćenih ovom Konvencijom i nude holistički odgovor na nasilje nad ženama.

2. Članice će obezbijediti da politike koje se navode u stavu 1 stave prava žrtve u središte svih mjera i da se primjenjuju kroz djelotvornu saradnju svih nadležnih organa, institucija i organizacija.

3. Mjere koje se preduzimaju u skladu sa ovim članom uključice, prema potrebi, sve nadležne aktere, kao što su državni organi, nacionalne, regionalne I lokalne skupštine I uprave, državne institucije za zaštitu ljudskih prava I organizacije civilnog društva.

Član 50 1. Konvencije glasi:

1. Članice će preduzeti neophodne zakonodavne ili druge mjere kako bi obezbijedile da nadležni organi unutrašnjih poslova odgovore na sve vidove nasilja obuhvaćene Konvencijom odmah i na odgovarajući način i ponude odgovarajuću i neposrednu zaštitu žrtvama.
2. Članice će preduzeti neophodne zakonodavne ili druge mjere kako bi obezbijedile da se odgovorni organi unutrašnjih poslova uključe odmah i na odgovarajući način u prevenciju i zaštitu od svih oblika nasilja obuhvaćenih ovom Konvencijom, uključujući i upotrebu preventivnih operativnih mjera i prikupljanje dokaza.“

15. Evropska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950) u članu 6 st.1. propisuje:

„1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.“

16. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici ("Službeni list Crne Gore", br. 046/10), u čl.5 propisuje

“Organ uprave nadležan za policijske poslove (u daljem tekstu: policija), organ za prekršaje, Državno tužilaštvo, centar za socijalni rad ili druga ustanova socijalne I dječje zaštite, zdravstvena ustanova, kao I drugi organ I ustanova koji se bave zaštitom dužni su da u okviru svojih ovlašćenja pruže *potpunu I koordiniranu zaštitu* koja je neophodna za zaštitu žrtve u zavisnosti od stepena njene ugroženosti.”

17. Zakonom o sudovima ("Službeni list Crne Gore", br. 011/15) propisano je:

“Sudsku vlast vrše sudovi osnovani ovim zakonom. Sud je dužan da zakonito, objektivno i blagovremeno odlučuje u pravnoj stvari za koju je nadležan”. (Član 2)

“Svako ima pravo na nepristrasno suđenje u razumnom roku i da u njegovoj pravnoj stvari, nezavisno od stranaka i svojstva pravne stvari, sudi sudija određen slučajnom dodjelom predmeta”.(Član 5)

18. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Sl.list CG br. 42/11, 32/14 i 21/17) u članu 27. propisuju: „Zaštitnik je institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije.“

Isti Zakon u članu 41.st.1. propisuje: „Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, i na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.“

V OCJENA ZAŠTITNIKA

19. Prilikom odlučivanja i zauzimanja stava u ovom predmetu Zaštitnik je imao u vidu navode iz pritužbe, sadržinu izjašnjenja organa na koji se pritužba odnosi, dokumentaciju dostavljenu od obje strane u postupku, kao i navedene antidiskriminacione i druge propise domaćeg i međunarodnog prava.

20. Zaštitnik ukazuje da je u konkretnom slučaju postupak vođen i usmjeren na postupanje tri organa i to na: Upravu policije CB Podgorica, Centar za socijalni rad Glavni grad Podgoricu i Sud za prekršaje u Podgorici. Zaštitnik je, imajući u vidu svoj ukupan mandat iz člana 81 Ustava Crne Gore, a poštujući nezavisnost sudova, pokrenuo ispitni postupak ne upuštajući se u preispitivanje stava suda niti zakonitosti sudske odluke.

21. Kako proizilazi iz izjašnjenja Sudova prekršaje, pred tim sudom je u toku 2018. godine pokrenuto šest postupaka po posl. oznakama: PP br.2/18-7, PP br. 3184/18-7, PP br. 3185/18-27, PP br. 8645/18-19, PP br. 10994/18-21 i PP br. 11545/18-6 od kojih su u momentu sačinjavanja ovog mišljenja ostala četiri u radu i to: PP br. 3184/18-7, PP br. 3185/18-27, PP br. 8645/18-19 i PP br. 11545/18-6.

22. Stoga se Zaštitnik iznova obratio tom sudu za dobijanje podataka o fazi i statusu preostala četiri predmeta. Dobijena je informacija da se je jedan predmet pravosnažno okončan, na jedan je izjavljena žalba Vijeću za prekršaje, a preostala su dva predmeta u radu u kojima će se donijeti odluka odmah po utvrđivanju činjeničnog i pravnog stanja.

23. Sagledavajući sve tri pritužbe, izjašnjenja dobijena od organa na koja se odnose pritužbe i cjelokupnu dokumentaciju - Zaštitnik zapaža da se radi o kompleksnom slučaju, a posebno ima u vidu da podnositeljka pritužbe ima petoro djece od kojih je jedno sa cerebralnom paralizom, koja su kako proizilazi iz izvještaja psihologa² svjedoci nasilja u porodici i čestih razmirica, a uz to je sama podnositeljka pritužbe žrtva nasilja u porodici od strane više učinilaca, koja činjenica proizilazi iz rješenja Suda za prekršaje u Podgorici PP br.10994/18-21 koje je podnositeljka pritužbe dostavila.

²Izvještaj psihologa Mirović Verice JZU Dom zdravlja od 10.2018. godine

24. U tom smislu, a posebno da se radi o rodno zasnovanom nasilju Zaštitnik navodi praksu Evropskog suda za ljudska prava, koja je na stanovištu da član 6 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i sloboda, zahtjeva da se predmeti riješe u razumnom roku. Evropski sud je istakao da napori sudskih vlasti da ubrzaju postupak koliko je god moguće, imaju značajnu ulogu da se podnosiocima predstavke osiguraju garancije prava sadržanih u članu 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Stoga je, posebna odgovornost na domaćim sudovima da urade sve da se izbjegne nepotrebno kašnjenje u postupanju³.

25. Sa druge strane, Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici u čl.49 propisuje obavezu posebne pozornosti i ažurnosti kada su u pitanju postupci iz oblasti nasilja u porodici, s tim što se ukazuje da se za postizanje tog cilja osigura sprovođenje istrage i sudskih postupaka bez nepotrebno odlaganja kada su ovi povezani sa svim oblicima nasilja koje pokriva opseg ove Konvencije.

Takođe, važno je naglasiti kao dio ove obaveze potrebu da se osigura da se sve istrage i procedure sprovode u skladu s temeljnim načelima ljudskih prava i da poštuju rodno razumijevanje nasilja. To nadalje znači da sve mjere koje se preduzimaju u implementaciji ove odredbe ne mogu narušavati pravo na odbranu i zahtjeve za pravičnim i nepristrasnim suđenjem, u skladu sa članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima⁴.

26. Evropski sud za ljudska prava smatra pozitivnom obavezom države da zaštiti žrtve nasilja u porodici od bilo kojeg njegovog oblika, bez obzira o kojem vidu nasilja se radi. Svaki napad na integritet članova porodične zajednice, psihički ili fizički, taj sud tretira kao rizik za povredu privatnog života žrtve, mada zavisno od stepena surovosti ovo nasilje može da uzrokuje rizik po pravo na život i mučenje u smislu zabrane torture⁵. Iz tih razloga domaći sudovi u predmetima nasilja u porodici moraju pokazati poseban stepen revnosti u vođenju postupka i istisprovoditi bez nepotrebno odugovlačenja. Člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima zahtijeva da sudski postupak bude brz, ali takođe određuje opšti je načelo koje se tiče pravilno djelovanja pravosudnog sistema. U tom smislu potrebno je postići pravednu ravnotežu između različitih aspekata ovog temeljnog zahtjeva⁶.

27. Imajući u vidu da je u anamnezi slučaja/eva porodičnog nasilja koje prate okolnosti ovog predmeta zabilježeno više akata nasilja, Zaštitnik naglašava da, shodno Protokolu o postupanju u slučajevima nasilja u porodici, ova situacija mora biti predmet postupanja Multidisciplinarnog tijela koji sačinjavaju predstavnici više institucija, s tim što nalazi da se učešće sudova u radu ovih tijela mora ograničiti na opštu savjetodavnu funkciju, a nepostupanje u konkretnim predmetima kako se ne bi ugrozio konflikt interesa kada i ako takvi predmeti budu iznijeti pred sudove radi sudskog odlučivanja. Tome u prilog i stav iz

³ESLJP, presuda u predmetu Vernillo v. France, 20. februar 1991, st. 38

⁴Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence Istanbul, 11.V.2011, str.43

⁵ESLJP, presuda u predmetu A protiv Hrvatske, 14.oktobar, 2010, st.57-58

⁶ESLJP, presuda u predmetu Boddaert protiv Belgije, 12.oktobar, 1992, stav 39

već pomenutog predmeta A protiv Hrvatske (2010), prema kojemu se takve situacije definišu kao “trajne”⁷.

28. Imajući u vidu izloženu hronologiju i tok postupaka koji su vođeni pred prvostepenim prekršajnim sudom, suprostavljenost iznijetih činjenica, složenost porodičnih odnosa i zahtjeve posebne pažnje kada su u pitanju postupci u vezi sa porodičnim nasiljem, Zaštitnik konstatuje da su se isti sprovodili na način i u granicama zakonom propisanih pravila i standarda, te da nije bilo nepotrebnog odugovlačenja postupka zbog kojeg bi podnositeljka pritužbe mogla trpjeti dodatne i posebne posljedice porodičnog nasilja od onih koje su kao takve utvrđene pravosnažnim sudskim odlukama. Pri tome Zaštitnik ne isključuje obavezu korišćenja dodatnog mehanizma kakav je Protokol o postupanju o slučajevima nasilja u porodici, u smislu odredbe čl.5 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici kojom se propisuje obaveza „pružanja potpune i koordinirane zaštite koja je neophodna i u zavisnosti od stepena ugroženosti žrtve”.

Na osnovusprovedenog ispitnog postupka i naprijed navedenih činjenica, Zaštitnik nije mogao utvrditi povredu prava od strane Suda za prekršaje u Podgorici, a istovremeno

U K A Z U J E

da se u ovakvim situacijama, koje se u praksi Evropskog suda definišu kao trajno stanje, i od strane sudova za prekršaje očekuje inicijativa za anagažovanje zaštitnog mehanizma – Multidisciplinarnog tima iz čl.17 Zakonu o zaštiti od nasilja, shodno odredbama Protokola o postupanju u slučajevima nasilja u porodici.

Dostavljeno:

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE**

- *Sudu za prekršaje Pg*
- *Podnositeljki pritužbe*
- *a/a*

Snežana Mijušković

⁷Isto, stav 55